

Lærerveiledning til

utdrag fra *Bestemors bok*

av Sadik Qaka

Mål med opplegget:

Å vekke elevenes interesse for skjønnlitteratur:

- ✓ gjennom at elevene utforsker teksten
- ✓ gjennom at elevene setter ord på sin personlige leseopplevelse
- ✓ gjennom at elevene diskuterer temaer som tas opp i teksten og får innsikt i andre menneskers tanker og livsbetingelser
- ✓ gjennom at elevene reflekterer kritisk over tekstenes påvirkningskraft og troverdighet, og opptrer etisk og reflektert i kommunikasjon med andre
- ✓ gjennom at elevene bruker skjønnlitterære tekster som inspirasjon og modell for egne tekster

Dette opplegget er til utdraget som er med i Samlesantologien. Vi har også undervisningsopplegg til hele diktsamlingen som man finner her

<https://stiftelsenlese.no/leselystprosjekt/krysspunkt/bestemors-bok/>

Før lesing

Bestemors bok er en parallellspråklig diktsamling. Det vil si at diktene står både på poetens morsmål og norsk.

- Hvor mange språk snakkes i klassen? Er det noen som kan albansk?
- Har noen av dere familie som bor i et annet land?
- Hvordan henger språk sammen med kultur og identitet?
- Hvordan føles det når du hører morsmålet ditt i en annen sammenheng enn du vanligvis hører det? For eksempel hvis du hører språket ditt i en engelsk film, eller overhører noen på gata som snakker det?
- Hvordan er flerspråklighet en ressurs?
- Føles det annerledes å snakke morsmålet ditt enn et annet språk du snakker? På hvilken måte? Er det noen ting som er lettere å snakke om på det ene språket ditt enn det andre? Hva da? Noen kan for eksempel synes det er vanskelig å si "Jeg

elsker deg” på morsmålet sitt, men synes det er veldig lett å si “I love you” på engelsk.

- Hva har foreldre og besteforeldre å si for vår kulturelle identitet?
- Hva har mat å si for familie og kultur? Hvilke mattradisjoner har dere i din kultur?
- Diktsamlingen handler blant annet om å flykte fra Kosovo til Norge. Hva vet du om Kosovokrigen? Hvis du ikke vet noe, kanskje noen i klassen vet? Finn ut mer.
- Studer omslaget til diktsamlingen. Både bildet og tekst. Hva ser du? Hvem tror du det er bilde av? Hva har hun på seg? Hva slags forventninger får du til diktene? Tror du de kommer til å være triste eller muntre? Begrunn.

Underveis

Les gjerne diktene høyt i klassen. Hvis det er noen som kan albansk, kan hen lese diktene på albansk og noen andre lese på norsk. Eller dere kan høre diktene bli opplest på stiftelsenlese.no/samles (det er poeten selv som leser på albansk, og en skuespiller som leser på norsk). Følg med i antologien mens dere hører. Sett strek under metaforer og symboler i teksten.

Etter lesing

I læringspar/små grupper

- Hvordan var det å høre diktene på både norsk og albansk?
- Sammenlign hvilke symboler/metaforer/similer du og læringspartneren din har streket under. Har dere stort sett streket under samme ting eller er det noe som skiller dere? Definer hvilke typer virkemidler dere har understreket.
- Hva tror du dette “noe” som vokser og våkner i bestemoren, og “noe” som visner i dikter-jeget er? Er det det samme, eller forskjellige ting?
- Tror dere diktet på s. 108-109 foregår i nåtid eller fortid? Hvorfor?
- Hva tror du er årsaken til at huset brenner? Hvordan påvirker det faren å se dette?
- Hva kan plommene bestemoren sparer til dikter-jegets far være en metafor for?
- Hva mener dikter-jeget med at bestemor “er mer død enn i sommer”?
- Diktet på s. 120-121 og s. 108-109 henger sammen. Hvordan?

- Hva tror du “ord og skildringer / symboler og metaforer / gikk opp i flammer med huset” betyr?
- Hva betyr “o hajde hajde lum bofsha unë për ty”, som bestemoren sier til dikter-jeget?
- Hva tror du “når som helst / går et / ras” betyr?
- Hvorfor legger snøen seg på gjerdet “som et hvitt skaut” i det siste diktet?
- Det er en utvikling i diktene. Hva er det som skjer?
- Hvorfor tror du tittelen på diktsamlingen er *Bestemors bok*?
- Tante og bestemor er igjen i Kosovo, mens dikter-jeget og faren er i Norge. Hvorfor flykter noen mens andre blir igjen?
- Diktene om faren som ser huset i flammer handler om en opplevelse han hadde under Kosovokrigen. Hvordan tror du dikter-jeget har fått vite om denne historien?

Individuelt

- Skriv et dikt på morsmålet ditt som handler om familie eller kultur. Hvis morsmålet ditt ikke er norsk, oversett diktet til norsk etterpå. Hvis morsmålet ditt er norsk, oversett det til et annet språk du kan etterpå. Ha gjerne diktopplesning i klassen!
- Finn ut mer om Kosovokrigen og lag en presentasjon hvor du gjør rede for bakgrunnen for krigen og hva Kosovos status er i dag.

Videre

Les hele diktsamlingen.

Hvis dere vil jobbe videre med diktsamlingen, har Stiftelsen LESE undervisningsopplegg til hele *Bestemors bok* på stiftelsenlese.no/krysspunkt.